

FORSVARSMINISTERIET
DANISH MINISTRY OF DEFENCE

FMN-KFB
2018/000958 - 754941
21. februar 2018

Rådsmøde (udenrigsanliggender - forsvar) den 6. marts 2018

Samlenotat

1. Permanent struktureret samarbejde på forsvarsområdet	2
2. Sikkerhed og forsvar	4
2. CSDP-missioner og -operationer	7

1. PERMANENT STRUKTURERET SAMARBEJDE PÅ FORSVARSOMRÅDET

KOM-dokument foreligger ikke.

1. Resumé

Rådet (udenrigsanliggender - forsvar) ventes den 6. marts 2018 at gøre status for implementeringen af det permanent strukturerede samarbejde på forsvarsområdet (PESCO), som blev formelt lanceret på rådsmødet (udenrigsanliggender) den 11. december 2017. Rådet forventes ved en rådsbeslutning at vedtage iværksættelsen af 17 konkrete PESCO-projekter. Derudover ventes Rådet at tiltræde en henstilling om den fremadrettede implementering af PESCO. Der forventes ikke vedtaget rådskonklusioner.

2. Baggrund

Den 11. december 2017 vedtog Rådet (udenrigsanliggender) rådsafgørelsen om iværksættelsen af det permanent strukturerede samarbejde på forsvarsområdet (PESCO). Grundlaget for rådsafgørelsen var den fælles notifikation til Rådet og EU's udenrigsrepræsentant (HRVP), der blev underskrevet ifm. rådsmødet (udenrigsanliggender – forsvar) den 13. november 2017. Med PESCO er det blevet muligt for de medlemslande, som kan og vil indgå større forpligtigelser på forsvarsområdet, og som lever op til en række nærmere definerede adgangskrav, at indgå i et intensiveret samarbejde på forsvarsområdet. Alle EU's medlemslande med undtagelse af UK, Malta og Danmark deltager i samarbejdet.

Styringsstrukturen for PESCO består af dels et overordnet styringsniveau, der regulerer adgangen til og forpligtigelserne under PESCO, dels et niveau med underordnede og selvstyrende moduler (projekter og initiativer), som flere lande indgår et tættere samarbejde om. Det overordnede styringsniveau udgøres af en rådsformation i "PESCO-format", hvor alle medlemslande deltager, mens alene medlemslande, der deltager i PESCO, har stemmeret.

I 2018 ventes fokus at være på implementeringen af PESCO, herunder vedtagelsen af en række beslutninger om bl.a. den overordnede styringsstruktur for de enkelte projekter, tredjelandes deltagelse mm. Spørgsmålet om sammenhængen mellem PESCO og en række øvrige initiativer på forsvarsområdet ventes også at skulle endeligt afklares, herunder særligt i forhold til initiativet vedr. gennemførelsen af årlige koordinerede gennemgange af medlemsstaternes forsvarskapabiliteter (CARD) samt Kommissionens forsvarsfond (European Defence Fond).

Derudover ventes Rådet (udenrigsanliggender – forsvar) den 6. marts at vedtage en formel liste over den første fase PESCO-projekter. Listen ventes at udgøres af de i alt 17 samarbejdsprojekter, som blev identificeret i en erklæring tiltrådt ifm. rådsmødet (udenrigsanliggender) den 11. december 2017. Der er bl.a. tale om udvikling af fælles cyberforsvarsenheder, fælles træningscenter, samarbejde om sikkerhed og overvågning af maritime områder samt militær mobilitet. Hvilke projekter, der etableres, afhænger af efterspørgslen fra de medlemsstater, der vælger at deltage. Kapaciteter, som rekvireres inden for rammerne af PESCO, vil være ejet af de medlemsstater, der indgår i samarbejdet. Udgifter forbundet med PESCO vil derfor som udgangspunkt blive finansieret af de deltagende medlemsstater.

Danmark kan som følge af forsvarsforbeholdet ikke deltage i eller bidrage til at gennemføre forslag til en styrket fælles sikkerheds- og forsvarspolitik, der har hjemmel i bestemmelser, der er angivet i forbeholdet, og som har indvirkning på forsvarsområdet. PESCO er beskrevet i art. 42, stk. 6 og art. 46 i Traktaten om den Europæiske Union (TEU) samt i protokol nr. 10 om permanent struktureret

samarbejde. Bestemmelserne er omfattet af den danske forsvarsforbehold, og Danmark kan ikke deltage i PESCO

3. Formål og indhold

Der forventes en drøftelse af implementeringen af PESCO med særligt fokus på den første fase af PESCO-projekter samt vejen frem. Rådet forventes ved en rådsbeslutning at vedtage iværksættelsen af de 17 konkrete PESCO-projekter, der blev tiltrådt i en erklæring af Rådet den 11. december 2017. Rådsafgørelsen forventes at udgøres af en liste over de 17 projekter samt en angivelse af, hvilke PESCO-medlemslande, der deltager i de enkelte projekter. Derudover ventes Rådet at tiltræde en henstilling om den fremadrettede implementering af PESCO. Der forventes ikke vedtaget rådskonklusioner.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentets Udenrigsudvalg (AFET) har senest i sin betænkning om gennemførelsen af den fælles sikkerheds- og forsvarspolitik af den 13. november 2017 udtalt opbakning til gennemførelsen af et ambitiøst og inklusivt PESCO.

5. Nærhedsprincippet

Ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Drøftelserne forventes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser eller konsekvenser for statsfinanser, samfundsøkonomien, erhvervslivet, miljøet eller beskyttelsesniveauet. Danmark deltager som følge af forsvarsforbeholdet ikke i finansieringen af militære aktiviteter i EU-regi.

8. Høring

Sagen har ikke været i høring.

9. Forhandlingssituationen

Der er blandt EU's medlemslande generel opbakning til PESCO.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen støtter overordnet ambitionen om at øge mulighederne for, at EU's fælles sikkerheds- og forsvarspolitik kan bidrage til at håndtere Europas sikkerhedsudfordringer. Regeringer bakker op om initiativer i EU, der bidrager til europæisk sikkerhed i fuld komplementaritet med NATO. Som følge af forsvarsforbeholdet vil Danmark ikke deltage i aktiviteter, der har hjemmel i bestemmelser, der er angivet i forbeholdet, og som har indvirkning på forsvarsområdet.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Udviklingen i EU's fælles sikkerheds- og forsvarspolitik og etableringen af PESCO blev senest forelagt for Folketingets Europaudvalg den 10. november 2017.

2. SIKKERHED OG FORSVAR

KOM-dokument foreligger ikke.

1. Resumé

Rådet (udenrigsanliggender - forsvar) ventes den 6. marts 2018 at gøre status for arbejdet med at styrke EU's fælles sikkerheds- og forsvarspolitik. Fokus ventes at være på etableringen af Den Europæiske Forsvarsfond samt Kommissionens og EU's udenrigsrepræsentants fælles meddelelse vedr. fremme af militær mobilitet i EU. Der forventes ikke vedtaget rådskonklusioner.

2. Baggrund

Med udgangspunkt i EU's Globale Strategi (EUGS) fra juni 2016 blev der ved udgangen af 2016 fremlagt en række gennemførelsesforanstaltninger og planer for udbygningen af EU's fælles sikkerheds- og forsvarspolitiske samarbejde (CSDP), ligesom der blev fremsat konkrete udviklingsmål for EU-NATO-samarbejdet med udgangspunkt i fælleserklæringen fra NATO-topmødet i Warszawa i juli 2016. Kommissionen fremsatte derudover i november 2016 sin europæiske handlingsplan for forsvarsområdet (European Defence Action Plan, EDAP) mhp. at forbedre sammenhængen og synergierne mellem forsvarsanliggender og øvrige EU-politikker på områder, hvor der er europæisk merværdi.

Udviklingen det seneste år med konkretisering og implementering af en række nye initiativer har vidnet om dels EU-institutionernes kapacitet til hurtigt at imødekomme EU-medlemslandenes anmodninger, dels medlemslandenes gentagne tilkendegivelse af politisk vilje til at indfri det høje ambitionsniveau for styrkelsen af det sikkerheds- og forsvarspolitiske samarbejde. Det Europæiske Råd (DER) fastlog senest i december 2017, at der er gjort væsentlige og vigtige fremskridt på området.

De høje ambitioner på sikkerheds- og forsvarsområdet ventes fastholdt i 2018 bl.a. på baggrund af rådsmødet (udenrigsanliggender) den 11. december 2017, hvor rådsafgørelsen om iværksættelsen af det permanent strukturerede samarbejde på forsvarsområdet (PESCO) blev vedtaget. Udover implementeringen af PESCO ventes arbejdet med etableringen af Den Europæiske Forsvarsfond (European Defence Fund, EDF) ligeledes at forme sig i 2018. Forslaget om forsvarsfonden blev fremsat i november 2016 med Kommissionens handlingsplan for forsvarsområdet, EDAP. Forsvarsfonden består af hhv. et forsknings- og et kapabilitetsvindue og har til formål at skabe bedre betingelser og større incitament for medlemslandenes samarbejde om forskning, udvikling og indkøb af forsvarsmateriel samt bedre vilkår for den europæiske forsvarsindustri. Kommissionen lancerede i januar 2017 et treårigt prøveprogram under forskningsvinduet, der skal teste merværdien ved EU-finansiering af forskning i forsvarsteknologi og -produkter. Den 7. juni 2017 fremsatte Kommissionen en meddelelse, der lancerede Forsvarsfonden, samt et udkast til en forordning om oprettelsen af et toårigt forsvarsindustrielt udviklingsprogram (EDIDP) under fondens kapabilitetsvindue. I december 2017 blev der opnået enighed i Rådet om en generel indstilling til EDIDP. Trilogforhandlinger ventes påbegyndt i marts 2018. Som et andet initiativ under kapabilitetsvinduet arbejder Kommissionen aktuelt på oprettelsen af en finansiel værktøjskasse, der kan tilbyde støtte til medlemslandene i form af rådgivning og administrativ bistand i forbindelse med fælles forsvarsindkøb.

Den 13. november 2017 fremsatte Kommissionen og EU's udenrigsrepræsentant (HRVP) en fælles meddelelse vedr. fremme af militær mobilitet i EU. Fleksibel og effektiv bevægelse af militært udstyr og personel inden for og på tværs af grænser i Europa begrænses i dag af en række fysiske, juridiske og lovgivningsmæssige barrierer såsom fysisk infrastruktur, der f.eks. ikke kan bære militærkøre-

tøjers vægt, samt omstændelige toldprocedurer og lovgivning om transport af farligt gods. Sådanne barrierer svækker muligheden for nationalt såvel som i EU- og NATO-regi at reagere effektivt og rettidigt på interne og eksterne krisesituationer.

Mens de fleste foranstaltninger er og bliver medlemsstaternes ansvar, så vurderer Kommissionen og HRVP'en i sin meddelelse, at der er behov for en styrket indsats for at udvikle en koordineret tilgang i EU, der går på tværs af en bred vifte af politikområder (indre og retlige anliggender, økonomi og finans, beskæftigelse, transport, forsvar, told, miljø, sundhed). I meddelelsen lægges op til, at der foretages en kortlægning af eksisterende barrierer og pågående initiativer på området samt udarbejdes en handlingsplan for, hvordan barrierer adresseres fremadrettet. Handlingsplanen ventes at foreligge i marts 2018.

Der arbejdes også med militær mobilitet inden for rammerne af EU-NATO-samarbejdet og implementeringen af EU-NATO-fælleserklæringen, hvor området er et af de nye udviklingsmål for samarbejdet, der blev politisk godkendt i EU og NATO i december 2017. Militær mobilitet behandles endelig i regi af PESCO, hvor 24 EU-medlemslande under nederlandsk lederskab og med inddragelse af bl.a. USA forventes at fokusere på identifikation og testning af mulige løsninger f.eks. de områder, som er af ren national kompetence.

Danmark kan som følge af forsvarsforbeholdet ikke deltage i eller bidrage til at gennemføre forslag til en styrket fælles sikkerheds- og forsvarspolitik, der har hjemmel i bestemmelser, der er angivet i forbeholdet, og som har indvirkning på forsvarsområdet. Det af Kommissionen fremlagte forordningsforslag om EDIDP under Forsvarsfonden er et led i EU's industripolitiske samarbejde med hjemmel i traktatens artikel 173 om industripolitik. Forordningsforslaget er derfor ikke omfattet af forsvarsforbeholdet. Prøveprogrammet vedr. forsvarsforskning er heller ikke omfattet af forsvarsforbeholdet, da det er vedtaget med hjemmel i finansforordningen.

3. Formål og indhold

Der forventes en drøftelse af status for arbejdet med at styrke EU's fælles sikkerheds- og forsvarspolitik med særligt fokus på etableringen af Den Europæiske Forsvarsfond samt Kommissionens og HRVP'ens fælles meddelelse vedr. fremme af militær mobilitet i EU. Drøftelsen forventes at blive efterfulgt af en fælles uformel arbejdsfrokost med NATOs generalsekretær, hvor EU-NATO-samarbejdet ventes at være på dagsordenen. Der forventes ikke vedtaget rådskonklusioner.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentets Udenrigsudvalg (AFET) har senest i sin betænkning om gennemførelsen af den fælles sikkerheds- og forsvarspolitik af den 13. november 2017 udtalt opbakning til en ambitiøs videreudvikling af den fælles sikkerheds- og forsvarspolitik i EU samt til et styrket samarbejde mellem EU og NATO. Udvalget udtrykte ligeledes støtte til et styrket forsvarsindustrielt samarbejde og støtte til forsvarsrelateret forskning. Desuden kan henvises til udvalgets betænkninger af den 17. februar 2017, den 30. november 2016, den 3. november 2016 samt den 31. oktober 2016. Europa-Parlamentets Udvalg for det Indre Marked og Forbrugerbeskyttelse (IMCO) har i en betænkning af 12. oktober 2016 udtrykt støtte til en styrkelse af og større strategisk kohærens for den Europæiske Forsvarsteknologiske og Industrielle Base (EDTIB).

5. Nærhedsprincippet

Ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Drøftelserne forventes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser eller konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, erhvervslivet, miljøet eller beskyttelsesniveauet. Danmark deltager som følge af forsvarsforbeholdet ikke i finansieringen af militære aktiviteter i EU-regi.

8. Høring

Sagen har ikke været i høring.

9. Forhandlingssituationen

Der er blandt EU's medlemslande generel opbakning til en styrkelse af den fælles sikkerheds- og forsvarspolitik.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen støtter overordnet ambitionen om at øge mulighederne for, at EU's fælles sikkerheds- og forsvarspolitik kan bidrage til at håndtere Europas sikkerhedsudfordringer. Regeringen støtter også forsvarsindustrielle tiltag i regi af Den Europæiske Forsvarsfond, der har til formål at understøtte udviklingen af et åbent, transparent og effektivt indre forsvarsmarked, herunder forbedringer af adgangen til markeder i andre medlemslande og til sund og fleksibel kapital. Regeringen bakker endvidere op om tiltag, der har til formål at fremme den militære mobilitet i EU. I de videre drøftelser vil regeringen fortsat arbejde for, at der lægges vægt på, at udviklingen i EU's fælles sikkerheds- og forsvarspolitik i videst muligt omfang sker i komplementaritet med NATO, samt at der arbejdes videre med at styrke EU-NATO-samarbejdet med udgangspunkt i EU-NATO-fælleserklæringen fra NATO-topmødet i Warszawa i juli 2016. Som følge af forsvarsforbeholdet vil Danmark ikke deltage i aktiviteter, der har hjemmel i bestemmelser, der er angivet i forbeholdet, og som har indvirkning på forsvarsområdet. Regeringen lægger vægt på, at drøftelsen ikke foruddiskonterer indholdet af den næste flerårige finansielle ramme gældende fra 2021.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Udviklingen i EU's fælles sikkerheds- og forsvarspolitik blev senest forelagt for Folketingets Europaudvalg den 10. november 2017.

2. CSDP-MISSIONER OG -OPERATIONER

KOM-dokument foreligger ikke.

1. Resumé

Rådet (udenrigsanliggender, inkl. forsvar) ventes den 6. marts 2018 at gøre status for EU's igangværende missioner og operationer med fokus på de militære træningsmissioner i Den Centralafrikanske Republik, Somalia og Mali. Derudover ventes Rådet at blive orienteret om status for Den Militære Planlægnings- og Gennemførelseskapabilitet (MPCC), der er blevet etableret mhp. varetagelsen af kommandoen over træningsmissionerne. Der forventes ikke vedtaget rådskonklusioner.

2. Baggrund

EU's missioner og operationer er en del af EU's fælles sikkerheds- og forsvarspolitik (CSDP). EU har aktuelt 10 aktive civile missioner og seks aktive militære missioner og -operationer. Dagsordenspunktet forventes at være fokuseret omkring EU's militære træningsmissioner i hhv. Den Centralafrikanske Republik, Somalia og Mali. De tre træningsmissioner opererer generelt under meget vanskelige betingelser, men de seneste halvårslige statusrapporter for missionerne vurderer, at de på trods heraf har opnået gode resultater.

Rådet iværksatte EU's træningsmission i Den Centralafrikanske Republik (EUTM RCA) den 15. juli 2016. Missionen bidrager til EU's samlede tilgang og reformen af sikkerhedssektoren i landet. EUTM RCA har til formål at bidrage til forberedelsen og implementeringen af landets forsvars- og sikkerhedssektorreform (SSR) ved at yde støtte til landets væbnede styrker (FACA) mhp. at modernisere og effektivisere dem samt gøre dem demokratisk ansvarlige. Missionen giver strategisk rådgivning til Den Centralafrikanske Republiks forsvarsministerium og generalstab samt uddannelse til officerer og underofficerer samt træning til FACA. Missionen er baseret i Bangui. Missionens første mandat udløber den 20. september 2018, men forventes forlænget med to år. Assistance til landet vurderes fortsat nødvendig set i lyset af den alvorlige og fortsat ustabile politiske, sikkerhedsmæssige og humanitære situation i landet.

Rådet iværksatte EU's træningsmission i Somalia (EUTM Somalia) den 10. april 2010. Missionen bidrager til kapacitetsopbygning af den somaliske nationale hær med uddannelse, vejledning og rådgivning. Mandatet for EUTM Somalia blev senest i december 2016 forlænget med to år og udløber den 31. april 2018. Mandatet forventes forlænget med yderligere to år. Indsatsen har bidraget til udviklingen af den civile kontrol med de væbnede styrker i landet samt til forvaltningen af forsvarsministeriet og forberedelsen af en forsvarsplan. EUTM Somalia er en del af EU's samlede strategi i Somalia, der omfatter diplomatiske bestræbelser, udviklings- og humanitær bistand samt sikkerhedsengagement. Den omfatter to komplementære missioner, hhv. EUNAVFOR Atalanta, der bidrager til bekæmpelse af piratvirksomhed ud for Somalias kyst, samt EUCAP NESTOR vedr. flådekapacitetsopbygning på Afrikas Horn. Sikkerhed i og stabilisering af Somalia er fortsat en nøgleprioritet for EU og en forudsætning for en holdbar statsopbygning og udvikling.

Rådet iværksatte EU's træningsmission i Mali (EUTM Mali) den 18. februar 2013. Missionen bidrager til at genopbygge effektive og ansvarlige væbnede styrker i Mali, der er i stand til at varetage landets langsigtede sikkerhed og under civil myndighed at genoprette landets territoriale integritet. Missionen leverer uddannelse til enheder i Malis væbnede styrker, bidrager til udviklingen af deres egen uddannelseskapacitet samt rådgiver de maliske myndigheder ift. reform af hæren. Det nuværende mandat udløber i maj 2018, men forventes forlænget med to år. Sikkerhedssituationen i landet er forværret og fortsat meget problematisk. Missionen er en del af EU's samlede tilgang til sikkerhed og

udvikling i Sahel. Hvad angår øvrige CSDP-missioner i regionen har EU hhv. EUCAP Sahel Mali, der støtter den maliske stat ift. at sikre forfatningsmæssig og demokratisk udvikling, samt EUCAP Sahel Niger, der bekæmper organiseret kriminalitet og terrorisme i Niger. Der arbejdes generelt på en øget regionalisering af CSDP-missionerne.

Rådet vedtog den 8. juni 2017 en afgørelse om etablering af Den Militære Planlægnings- og Gennemførelseskapabilitet (MPCC) inden for EU's Militære Stab (EUMS). MPCC er en kommando- og kontrolstruktur uden for indsatsområdet på militærstrategisk niveau, der er ansvarlig for den operative planlægning og gennemførelsen af EU's missioner uden udøvende beføjelser, dvs. EU's træningsmissioner (for øjeblikket EUTM RCA, EUTM Somalia og EUTM Mali). Enheden skal gøre det muligt for missionerne lokalt at koncentrere sig om konkrete aktiviteter i forbindelse med deres mission med bedre støtte fra Bruxelles. MPCC skal arbejde tæt sammen med sit civile modstykke, Den Civile Planlægnings og Gennemførelseskapacitet (CPCC).

Pga. forsvarsforbeholdet deltager Danmark ikke i EU's militære missioner og -operationer, herunder de tre militære træningsmissioner. Danmark bidrager dog aktivt i EU's civile missioner. Danmark deltog som følge af forsvarsforbeholdet ikke i Rådets beslutning om at oprette MPCC.

3. Formål og indhold

Rådet forventes at blive orienteret om status for igangværende CSDP-missioner og -operationer med fokus på de militære træningsmissioner i Den Centralafrikanske Republik, Somalia og Mali. Drøftelserne ventes at tage udgangspunkt i de strategiske gennemgange af de tre træningsmissioner, som EU's Fælles Udenrigstjeneste (FUT) er ved at udarbejde. Der forventes i denne forbindelse i overvejende grad at være fokus på den strategiske udvikling af missionerne, samarbejdet mellem støttemodtagere, partnere og EU samt udfordringer i relation til styrkegenerering og finansiering. Også spørgsmålet om bemanningen af MPCC ventes at blive berørt, idet enheden har betydelige udfordringer i relation til besættelse af faste stillinger. Der forventes ikke vedtaget rådskonklusioner.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Drøftelserne forventes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser eller konsekvenser for statsfinansierne, samfundsøkonomien, erhvervslivet, miljøet eller beskyttelsesniveauet. Danmark deltager som følge af forsvarsforbeholdet ikke i finansieringen af militære aktiviteter i EU-regi.

8. Høring

Sagen har ikke været i høring.

9. Forhandlingssituationen

Der forventes at være fortsat bred opbakning til EU's indsats fsva. de tre træningsmissioner, ligesom der forventes bred opbakning til en toårig forlængelse af missionernes mandater, når de udløber i 2018.

10. Regeringens generelle holdning

Som følge af forsvarsforbeholdet deltager Danmark ikke i udarbejdelsen og gennemførslen af afgørelser og aktioner inden for EU, som har hjemmel i bestemmelser, der er angivet i forsvarsforbeholdet, og som har indvirkning på forsvarsområdet. Det gælder bl.a. EU's militære træningsmissioner. Regeringen støtter overordnet ambitionen om at øge mulighederne for, at EU's fælles sikkerheds- og forsvarspolitik kan bidrage til at håndtere Europas sikkerhedsudfordringer, og at EU anvender sin brede vifte af udenrigs- og sikkerhedspolitiske instrumenter til håndteringen af de komplekse udfordringer i Den Centralafrikanske Republik, Somalia og Mali.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

EU's militære CSDP-operationer og -missioner blev senest forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering 11. november 2016.